MEJDS. 2019; 9:121.
Published online 2020 Jan. **Research Article**

Comparison of attitudes toward aging in the children of Fars, Kurds, Baluch, and Turkish communities

*Sheibani Tazraji F[1], Pakdaman Sh[2], Khodapanahi MK[3], Heidari M[4], Bagherian F[5]

Author Address
1. PhD of Psychology, Graduate of Shahid Beheshti University of Tehran, Faculty Member of Bandar Abbas Azad University, Bandar Abbas, Iran;
2. PhD of Psychology, Associate Professor, Department of Psychology, Shahid Beheshti University of Tehran, Tehran, Iran;
3. PhD of Psychology, Professor, Department of Psychology, Shahid Beheshti University of Tehran, Tehran, Iran;
4. PhD of Psychology, Associate Professor, Department of Psychology, Shahid Beheshti University of Tehran, Tehran, Iran;
5. PhD of Psychology, Associate Professor, Department of Psychology, Shahid Beheshti University of Tehran, Tehran, Iran.
***Corresponding Author Email:** fatemeh.sheibani@yahoo.com

Received: 2019 May 10; **Accepted:** 2019 December 9

Abstract

Background & Objective: In today's world, where many mothers are employed and have little time for their children, children's relationships with adults have become more critical. As far as can be said, their existence has been indispensable to prevent the vacuum in human and emotional relations. Strangely enough, some children tell their grandparents that children care about these relationships. Grandparents can significantly compensate for this lack of human relationships around the child. Relationships with children and grandchildren are usually more prominent in women's lives than men's. As the number of older adults in the international community, and in particular Iranian society in recent decades, has been increasing steadily, and this upward trend will increase significantly in the coming years, as well as the stereotyped perceptions of children. Now, considering what has been said and since Iran is a multi-ethnic country, the present study was conducted to investigate the differences in attitudes toward aging among children of Farsi, Kurdish, Baluchi, and Turkish population.

Methods: The present study was a causal-comparative study. The population of this study included all children living in Isfahan (Fars), Sanandaj (Kurdish), Zahedan (Baloch) and Tabriz (Turks) in 2018. In this research, 800 people selected using an available sampling method. The data gathering tool was a researcher-made questionnaire of attitude towards old age. Two-way variance analysis used for data analysis.

Results: Findings showed that there is a significant difference between children of different ethnic groups in attitude toward old age ($p<0.001$). The results of Shafa's follow-up test showed that the attitude of Fars ethnicity was more positive than other ethnicities, Kurdish ethnic attitude was more favorable compared to Turk and Baluch ethnicities and Turkish ethnicity's attitudes toward Baloch ethnicity. The attitude of Baloch ethnicity has been worse than other ethnic groups. Also, the results showed no significant difference in attitude toward aging in each ethnic group between boys and girls ($p<0.001$).

Conclusion: Overall, the study's results showed that children's attitudes to the elderly are influenced by factors such as gender, the level of interaction with the elderly, and the type of their parents' views. Many scholars believe that the attitudes of aging phobia and anti-aging in modern cultures are more than traditional cultures, and believe that the aging period is associated with vulnerability and dependency and that it is passed down from generation to generation. It is also related to social issues.

Keywords: Attitude towards Aging, Children, Ethnicities.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۳۹۸؛ (۹):۱۲۱.

انتشار برخط دی‌ماه ۱۳۹۸ مقاله پژوهشی اصیل

مقایسهٔ نگرش کودکان به سالمندی در اقوام فارس، کرد، بلوچ و ترک جامعهٔ ایرانی

*فاطمه شیبانی تذرجی[۱]، شهلا پاکدامن[۲]، محمد کریم خداپناهی[۳]، محمود حیدری[۴]، فاطمه باقریان[۵]

توضیحات نویسندگان

۱. دکترای روان‌شناسی، دانش‌آموخته دانشگاه شهید بهشتی تهران؛ مربی، دانشگاه آزاد بندرعباس، بندرعباس، ایران؛

۲. دکترای روان‌شناسی، دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، تهران، ایران؛

۳. دکترای روان‌شناسی، استاد، گروه روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، تهران، ایران؛

۴. دکترای روان‌شناسی، دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، تهران، ایران؛

۵. دکترای روان‌شناسی، دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، تهران، ایران.

***رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** fatemeh.sheibani@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۲۰اردیبهشت۱۳۹۸؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۸آذر۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: نگرش‌ها، ادراکات، احساسات و عقاید دربارهٔ سالمندان از مسائل تعیین‌کننده بر سلامت و بهبودی سالمند است. پژوهش حاضر با هدف مقایسهٔ نگرش به سالمندی در کودکان اقوام فارس، کرد، بلوچ و ترک انجام شد.

روش‌بررسی: پژوهش حاضر مطالعه‌ای علّی‌مقایسه‌ای بود. جامعهٔ آماری این پژوهش را تمامی کودکان ۷ تا ۱۱ ساله و ساکن اصفهان (فارس)، سنندج (کرد)، زاهدان (بلوچ) و تبریز (ترک) در سال ۱۳۹۷ تشکیل دادند. در این پژوهش، تعداد ۷۸۸ کودک شامل ۲۰۰ کودک کرد، ۱۹۰ کودک ترک، ۱۹۸ کودک بلوچ و ۲۰۰ کودک فارس با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامهٔ نگرش به سالمندی شیبانی و همکاران (۱۳۹۶) بود. داده‌ها با تحلیل واریانس تحلیل شدند. سطح معناداری ۰/۰۵ بود.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد تفاوت معناداری بین کودکان اقوام مختلف در نگرش به سالمندی وجود دارد ($p<۰/۰۰۱$). نتایج آزمون تعقیبی بن‌فرونی نشان داد نگرش کودکان ترک زبان با همهٔ گروه‌های قومی تفاوت معناداری دارد ($p<۰/۰۰۱$). نتایج نشان داد که میانگین نمرهٔ نگرش این گروه در مقایسه با سایر گروه‌های قومی بیشتر است.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که نگرش کودکان به سالمندی تحت تأثیر قومیت کودکان بوده و عامل جنسیت کودک در این خصوص مؤثر نیست. از آنجا که کودکان ترک‌زبان نگرش با میانگین بیشتری درمقایسه با سایر گروه‌ها داشتند، به نظر می‌رسد که در قوم ترک‌زبان سالمندان جایگاه ویژه‌ای، به‌خصوص در بین کودکان، دارند.

کلیدواژه‌ها: نگرش به سالمندی، کودکان، اقوام.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار_غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

۱ مقدمه

سالمندان جزو گروه‌های آسیب‌پذیر هر جامعه‌ای هستند و به‌تبع آن نیاز به مراقبت سلامتی در این گروه احساس می‌شود؛ این درحالی‌است که جمعیت این گروه در سراسر جهان در حال افزایش است، به طوری که درسال ۲۰۰۰، نزدیک به ۱۳ درصد جمعیت جهان را افراد بالای ۶۵ سال تشکیل می دادند و پیش‌بینی می شود تا سال ۲۰۴۰ این رقم به ۲۰ درصد کل جمعیت برسد (۱). ادراکات عمومی از دورهٔ سالمندی که از فرهنگ ناشی می‌شود بر ذهنیت افراد از این دوره اثر دارد و شامل هم‌خانه‌ها، باورهای خانوادگی، تأثیرات اجتماعی، فرهنگ عمومی، رسانه‌های گروهی، پیشینه و گذشتهٔ فرهنگی و حتی محیط فیزیکی می‌شود (۲).

در دنیای امروز که بسیاری از مادران شاغلند و وقت کمی برای کودکان خود دارند، روابط کودکان با بزرگسالان اهمیت بیشتری پیدا کرده است. تا جایی که می‌توان گفت وجود آن‌ها برای جلوگیری از ایجاد خلأ در روابط انسانی و عاطفی واجب شده است. انس عجیب برخی کودکان به پدربزرگ یا مادربزرگشان خود گویای این مطلب است که کودکان به این رابطه‌ها اهمیت زیادی می‌دهند (۳). در گذشته بچه‌ها خواهر و برادرهای بیشتری داشتند. اما امروزه جای روابط انسانی را روابط ماشینی پر کرده است. همین کمبود روابط انسانی، نسل آینده را با مشکلات اخلاقی و عاطفی زیادی مواجه می‌کند. پدربزرگ و مادربزرگ‌ها تا حد زیادی می‌توانند این کمبود روابط انسانی پیرامون کودک را جبران کنند (۴). روابط با فرزندان و نوه‌ها معمولاً در زندگی زنان بیش از زندگی مردان دارای اهمیت است. زنان به هنگام پیری چه خوب یا چه بد، همواره برای خدمت آماده‌اند (۵).

با توجه به اینکه از نظر جسمی، دورهٔ سالمندی معمولاً با مسائلی چون ضعف قوای جسمانی، ازکارافتادگی، معلولیت، تنهایی، بیماری و احتمالاً بی‌سرپرستی، فقر و تنگدستی قرین است، بروز این گونه مسایل برای سالمندان بسته به این که فرد کهنسال در چه جامعه‌ای و با چه فرهنگی زندگی می‌کند، از نظر کیفی وکمی تفاوت‌های زیادی دارد (۶). سالمند از نظر روحی نیز مشکلاتی دارد؛ انسان سالخورده، حتی اگر به اعضای خانواده و دوستانش محبت داشته باشد، تا حدودی از آنان فاصله می‌گیرد. خودبینی و خودمداری وی با بی‌تفاوتی‌ای که به‌تدریج بر او تسلط می‌یابد و خود نیز عمداً آن را تقویت می‌کند، راحت‌تر ارضا می‌گردد. این وضع هم حالتی از دفاع دارد و هم شکلی از انتقام، از آن جا که با او چنان که شایسته است رفتار نمی‌شود و تنها بر خود می‌تواند اتکا کند همهٔ توان و اندیشهٔ خود را متوجه وجود خویش می سازد. گاهی اوقات این پس‌نشینی از جهان موجب آرامش می‌گردد (۳).

سالخوردگان متأهل، کمتر از دیگران مضطرب نیستند و برعکس اضطراب آنان بیشتر است؛ چراکه اضطراب و پریشانی هر کدام‌شان به اضطراب و پریشانی دیگری مربوط می‌شود و این اضطراب تقویت شده و بارغم برای هر دو افزایش می‌یابد (۷). روابط متقابل میان مردمان سالخورده مبهم است؛ آن‌ها با یکدیگر بودن را تا جایی دوست می‌دارند که خاطراتی مشترک و طرز فکری مشابه داشته باشند (۳). نگرش‌ها، ادراکات، احساسات و عقاید دربارهٔ سالمندان از مسائل تعیین‌کننده بر سلامت و بهبودی ایشان است. نگرش، کانال ارتباطی بین اطلاعات ذخیره‌شده در درون ذهن و اقدامات است. هرچه افراد احساسات و نگرش مثبت‌تری به سالمند داشته باشند، زندگی رضایت‌بخش‌تری را برای آن‌ها به وجود خواهند آورد (۸). در پژوهشی که از لحاظ گروه سنی، نگرش به سالمندی را بررسی کرد، بیشترین نگرش منفی در بین نوجوانان و جوانان دیده شد که سیستم‌های آموزشی، زندگی ماشینی و نفوذ فرهنگ‌های بیگانه درآن بی تأثیرنیست (۹).

در تحقیق ادیب حاج باقری و همکاران نشان داده شد بیشتر دانش‌آموزان، سرای سالمندان را مکانی عجیب و متفاوت از محل زندگی عادی می‌دانستند. آن ها یکی‌بودن مکان نگهداری معلولین جسمی و روانی با سالمندان را ناخوشایند دانستند؛ همچنین احساس نگرانی و ترس زیادی از آسیب‌دیدن توسط معلولان ذهنی آنجا داشتند و وقتی متوجه شدند این افراد صدمه‌ایی به کسی نمی‌رسانند، ترس آن‌ها از بین رفت. کودکانی که یکی از نزدیکانشان در خانهٔ سالمندان بود، نگرش منفی به سالمندی داشتند؛ ولی کودکانی که در خانواده در کنار سالمندان بزرگ شده بودند، دارای نگرش مثبت به سالمندی بودند (۱۰). در پژوهش ثناگو و همکاران بیشترین نگرش منفی به سالمندی در بین نوجوانان و جوانان دیده شد و افراد زیر ۲۵ سال بیشترین نگرش منفی را به سالمندان داشتند؛ سپس افراد بین ۲۵ و۴۵ سال ودر نهایت افراد۴۵ سال به بالا کمترین نگرش منفی را دارا بودند، ولی بین این گروه‌های سنی ازنظر نگرش مثبت به سالمندان اختلاف معناداری مشاهده نشد. نکتهٔ مهم، نگرش منفی دانشجویان به سالمندان بود. شاید علت این باشد که با صنعتی‌شدن جهان و هسته‌ای شدن خانواده‌ها و با درنظرگرفتن آینده‌ای که در پیش دارند، سالمندان را نه یک نعمت بلکه یک بار اضافه می‌دانند (۱۱).

پژوهش دیگری نشان داد که ادراک از فرایند سالمندی در همهٔ فرهنگ‌ها و کشورها یکسان نیست. به‌عنوان مثال، افراد سالخورده در جامعهٔ آمریکایی موقعیتی تنزل‌یافته دارند، درحالی‌که در فرهنگ‌های دیگر افراد سالخورده مورد احترام و تحسین دیگران هستند، آن هم به واسطهٔ اعتباری که دارند (۶).

پژوهش لی در ژاپن نشان داد که افراد جوانتر در این کشور در مقایسه با افراد کشورهای آمریکا و سنگاپور، نگرش مثبت‌تری پیرامون سالمندی و افراد سالخورده دارند. فرهنگ‌های شرقی و آسیای میانه مانند فرهنگ های چین، عربستان و ...، بیشتر دارای ارزش های جمع‌گرایانه هستند؛ جایی که جوامع تمایل دارند وابستگی به یکدیگر را تشویق کنند و بنابراین به شکل سنتی حمایت و توجه برای افراد سالمند را فراهم می‌سازند (۱۲). بسیاری از پژوهشگران که نگرش‌های سالمندهراسی و سالمندستیزی را در فرهنگ‌های مدرن بیشتر از فرهنگ‌های سنتی و قدیمی می‌دانند، بر این باورند که دورهٔ سالمندی، با آسیب‌پذیری و وابستگی همراه است و نسل به نسل هم منتقل می‌شود و با موارد اجتماعی نیز همبستگی دارد (۱۳). در همین راستا در پژوهشی که به مطالعهٔ رابطه بین دانش، نگرش و اضطراب درقبال سالمندی در کانادا پرداخت، نشان داده شد که زنان جوان و

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

میانسال اضطراب بیشتری برای سالمندی دارند؛ همچنین، افرادی که سابقهٔ افسردگی دارند، نگرش منفی‌تر و اضطراب بیشتری تجربه می‌کنند (۱۴).

به‌طور خلاصه شکل‌گیری نگرش در کودکان، در ابتدا به‌صورت یک « فرایند یادگیری » آغاز می‌شود. کودک در معرض اطلاعات و تجربه‌های مربوط به یک شیء یا موضوع خاص قرار می‌گیرد و بر اثر فرایندهای تقویت و تقلید، نگرشی به آن موضوع پیدا می‌کند (۱۵). تعداد افراد سالمند جامعهٔ جهانی و به‌ویژه جامعهٔ ایران نیز در دهه‌های اخیر به شکل فزاینده‌ای رو به افزایش گذاشته و این سیر صعودی در سال‌های آتی نیز ادامه خواهد داشت؛ از طرفی تصورات قالبی کودکان در خصوص پیری، بازتابی از تجارب و دیده‌هاوشنیده‌ها و پردازش طولانی‌مدت این اطلاعات در نظام شناختی است و نتیجهٔ الزام‌آور آن، واکنش‌های عاطفی و رفتاری و البته شناختی و وابسته به تفکر است؛ لذا در صورت وجود نگرش منفی به پدیده‌های اجتماعی و روان‌شناختی می‌توان در راستای کاهش و تعدیل آن برنامه‌ریزی‌های مؤثر و کاربردی انجام داد (۱۶)؛ بررسی نگرش به سالمندی در کودکان، برای خودشان در بزرگسالی و همچنین کمک به سالمندان در حال حاضر، اهمیت ویژه‌ای دارد (۱۷). با توجه به آنچه در بالا مطرح شد و اهم اینکه ایران کشوری چندقومیتی است، پژوهش حاضر با هدف بررسی تفاوت نگرش به سالمندی در کودکان اقوام فارس، کرد، بلوچ و ترک در جامعهٔ ایرانی انجام شد.

۲ روش بررسی

پژوهش حاضر مطالعه‌ای علّی‌مقایسه‌ای بود که با هدف مقایسهٔ نگرش به سالمندی در کودکان اقوام فارس، کرد، بلوچ و ترک انجام شد. جامعهٔ آماری مورد نظر شامل تمامی کودکان ساکن اصفهان (فارس)، سنندج (کرد)، زاهدان (بلوچ) و تبریز (ترک) بود. نمونه شامل ۷۸۸ نفر کودک (۲۰۰ کودک کرد، ۱۹۰ کودک ترک، ۱۹۸ کودک بلوچ و ۲۰۰ کودک فارس) از دو جنس دختر و پسر بود که به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. شرایط ورود به مطالعه عبارت بود از: سن ۷ تا ۱۱ سال، تابعیت ایرانی، داشتن دست‌کم سواد خواندن و نوشتن، مبتلانبودن به بیماری‌های شدید یا مزمن. روند گردآوری اطلاعات به این شرح بود که پژوهشگر بعد از کسب مجوزها و انجام هماهنگی‌های لازم و انجام مکاتبات مدنظر با والدین کودکان و جلب رضایت آنان برای مشارکت فرزندان‌شان در پژوهش، نمونه‌گیری کرد و سپس پرسشنامهٔ پژوهش تکمیل شد.

ابزار تحقیق شامل: پرسشنامهٔ نگرش به سالمندی بود. این پرسشنامه به‌وسیلهٔ شیبانی و همکاران (۱۳۹۴) تدوین شد و شاخص‌های روان‌سنجی آن بررسی گردید (۱۸). ابتدا برای سنجش نگرش افراد به سالمندی، بر اساس نظریهٔ اریکسون ۴ ردهٔ سنی در نظر گرفته شد: افراد ۷تا۱۱سال، ۱۲تا۱۸سال، ۱۹تا۵۵ سال و ۵۵تا۸۰ سال. در ادامه مبانی نظری مربوط به نگرش و دورهٔ تحولی سالمندی مطالعه شد. سؤالات بر اساس مبانی نظری و پرسشنامه‌های خارجی موجود طراحی گردید. پرسشنامهٔ حاضر برای ۱۰ نفر از متخصصین حیطهٔ روان‌شناسی و جامعه‌شناسی ارسال شد و با اعمال نظر آنان تعداد ۳۵ سؤال انتخاب گردید. سپس پرسشنامه بر روی ۳۰ نفر از افراد هر گروه سنی و در هر قومیت اجرا شد تا درجهٔ قابل فهم بودن سؤالات بر روی یک مقیاس لیکرت ۱ تا ۱۰ درجه‌ای توسط افراد مشخص شود. سؤالاتی که میانگین آن‌ها کمتر از ۷/۵ بود تغییر داده شدند و مجدد پرسشنامه‌ها بر روی ۳۰ نفر از هر ردهٔ سنی اجرا گردید تا از درجهٔ قابل‌فهم‌بودن آن‌ها اطمینان حاصل شود. سپس آلفای کرونباخ آن محاسبه شد و سؤالاتی که همبستگی پایینی با کل پرسشنامه داشتند حذف شدند و تعداد ۳۱ سؤال باقی ماند. سؤالات در یک مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از: ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) نمره‌گذاری شد. در سؤالات ۶، ۷، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۵، ۲۶، ۲۷ و ۲۸ کاملاً موافقم نمرهٔ ۵ دریافت می‌کند و در سؤالات دیگر نمره‌دهی، معکوس است. حداکثر نمره در این پرسشنامه ۱۵۵ و حداقل نمره ۳۱ است. روایی آن با روش تحلیل عامل اکتشافی بررسی شد که ساختار تک‌عاملی مقیاس را تأیید کرد. همچنین نتایج آزمون بارتلت و کفایت نمونه‌گیری برای پرسشنامهٔ نگرش به سالمندی در گروه کودکان ۶۸۱۷/۵۸ و ۴۶۵ به دست آمد. پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ در گروه‌های سنی ۷تا۱۱سال، ۱۲تا۱۸سال، ۱۹تا۵۵سال و ۵۵تا۸۰سال بررسی شد که مقادیر آلفای کرونباخ به‌ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۷۵ بود.

برای بررسی نگرش کودکان به سالمندی در سطح توصیفی از آمار توصیفی و برای مقایسهٔ تفاوت نگرش به سالمندی در کودکان اقوام فارس و کرد، بلوچ و ترک در آمار استنباطی از تحلیل واریانس و آزمون کروسکال والیس استفاده شد. سطح معناداری در این مطالعه ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

۳ یافته‌ها

شرکت‌کنندگان این پژوهش، شامل ۳۰ نفر از زنان مبتلا به سرطان پستان بودند که میانگین و انحراف معیار سن گروه آزمایش ۲/۶۷ ± ۴۴/۲۹ و گواه ۲/۸۳ ± ۴۳/۹۴ بود. شاخص‌های توصیفی متغیرهای الکسی‌تایمی و خرده‌مقیاس‌های آن (دشواری در شناسایی این مطالعه بر روی ۷۸۸ کودک با قومیت‌های کرد، ترک، بلوچ و فارس و با هدف مقایسهٔ نگرش کودکان به سالمندی انجام شد که توزیع این کودکان برحسب قومیت و جنسیت آن‌ها در جدول ۱ گزارش شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود توزیع نمونهٔ مطالعه در هر چهار گروه قومیت و متغیر جنس تقریباً یکسان است.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

جدول ۱. توزیع کودکان مطالعه بر حسب قومیت و جنس

متغیر	گروه	تعداد	درصد
قومیت	کرد	۲۰۰	۲۵/۴
	ترک	۱۹۰	۲۴/۱
	بلوچ	۱۹۸	۲۵/۱
	فارس	۲۰۰	۲۵/۴
جنس	پسر	۴۰۱	۵۰/۹
	دختر	۳۸۷	۴۹/۱
	جمع	۷۸۸	۱۰۰

برای مقایسهٔ نگرش دختران و پسران از آزمون t مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود هر دو جنسیت نگرش یکسانی به سالمندان دارند و تفاوت معناداری بین این دو گروه وجود ندارد.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی نگرش به سالمندی به تفکیک جنسیت به همراه نتایج آزمون t مستقل

جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدارt	مقدار *p*
پسر	۴۰۱	۹۲/۲۶	۱۵/۲۵	۰/۳۳۱	۰/۷۴۱
دختر	۳۸۷	۹۱/۹۱	۱۳/۷۱		

برای بررسی تفاوت نگرش به سالمندی بین کودکان گروه‌های قومی کرد، ترک، بلوچ و فارس از آزمون آنالیز واریانس استفاده شد و در ابتدا پیش‌فرض‌های این آزمون انجام گردید. برای آزمون نرمال‌بودن توزیع در هر گروه آزمون کلموگروف اسمیرنوف نشان داد که تنها گروه‌های کرد (p=۰/۰۹۸)، ترک (p=۰/۲۰۰) از توزیع نرمال تبعیت می‌کنند. آزمون لون نیز که برای بررسی مساوی بودن واریانس‌های چهار گروه استفاده شد، نشان داد که این فرض برقرار نیستند (p<۰/۰۰۱). با توجه به نتایج مذکور برای مقایسهٔ میانگین‌های چهار گروه از آزمون کروسکال والیس استفاده شد که نتایج این آزمون نشان داد که اختلاف معناداری از لحاظ آماری در نگرش به سالمندی در کودکان چهار قوم کرد، ترک، بلوچ و فارس وجود دارد (p<۰/۰۰۱). از آنجا که آزمون پارامتری آنالیز واریانس نسبت به عدم برقراری برخی فرض‌های آزمون مقاوم بوده و توزیع متغیر در برخی قومیت‌ها نرمال بود لذا به انجام آنالیز واریانس نیز مبادرت شد که نتیجه آن نیز نشان داد که اختلاف نگرش در چهار گروه مورد مطالعه همچنان معنی دار می‌باشد (p<۰/۰۰۱). نتایج آزمون‌ها به همراه شاخص‌های توصیفی متغیر نگرش به سالمندی در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی نگرش به سالمندی به تفکیک گروه‌های قومی به همراه نتایج آزمون کروسکال والیس

قومیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	نتایج آزمون	
				مقدارF	مقدار *P*
کرد	۲۰۰	۸۸/۸۵	۱۵/۴۶	۶۸/۶۳	<۰/۰۰۱
ترک	۱۹۰	۱۰۳/۴۱	۱۱/۷۷		
بلوچ	۱۹۸	۹۰/۷۵	۶/۲۲		
فارس	۲۰۰	۸۵/۰۹	۱۵/۸۱		

با توجه به معناداری تفاوت میانگین چهار گروه جهت بررسی اینکه این معناداری حاصل تفاوت کدامیک از گروه‌های مطالعه است از آزمون تعقیبی بن‌فرونی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. مقایسهٔ دوبه‌دوی میانگین نگرش به سالمندی بین گروه‌های چهارگانهٔ مطالعه با استفاده از آزمون تعقیبی بن‌فرونی

گروه (i)	گروه (j)	اختلاف میانگین‌ها	خطای معیار	مقدار *p*
کرد	ترک	-۱۴/۵۶	۱/۳۱	<۰/۰۰۱
	بلوچ	-۱/۹۰	۲/۹۵	۰/۸۵۶
	فارس	۲/۹۵	۱/۲۹	۰/۱۳۷
ترک	بلوچ	۱۲/۶۵	۱/۳۱	<۰/۰۰۱
	فارس	۱۷/۵۱	۱/۳۱	<۰/۰۰۱
بلوچ	فارس	۴/۸۵	۱/۳۰	<۰/۰۰۱

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

همانگونه که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، نگرش کودکان کرد به سالمندی تنها با کودکان ترک تفاوت معناداری داشت ($p<۰/۰۰۱$). همچنین نگرش به سالمندی در کودکان ترک با کودکان بلوچ و فارس اختلاف معناداری داشت ($p<۰/۰۰۱$) و به‌علاوه کودکان بلوچ نیز با کودکان فارس‌زبان در نگرش به سالمندی تفاوت معناداری دارند ($p<۰/۰۰۱$).

۴ بحث

نتایج نشـــان داد بین کودکان قوم کرد، فارس و ترک در نگرش به سـالمندی تفاوت وجود دارد. نگرشـکودکان کُرد به سـالمندی تنها با کودکان ترک تفاوت معناداری داشـت. همچنین نگرش به سـالمندی در کودکان ترک با کودکان بلوچ و فارس اختلاف معناداری داشـــته و به‌علاوه کودکان بلوچ نیز با کودکان فارس‌زبان در نگرش به سـالمندی دارای تفاوت معناداری بودند. ازآنجاکه درزمینهٔ مقایســـهٔ نگرش به سالمندی کودکان در اقوام هیچ تحقیقی انجام نشده است؛ اما با توجه به تحقیقات انجام‌شـده در داخل و خارج از کشـور مشـخص اسـت جایگاه سالمندان در نگرش کودکان به سالمندی تأثیر زیادی دارد و با توجه به تفاوت نگرش کودکان کرد، فارس و ترک با بلوچ به سالمندی، لازم اسـت جایگاه سـالمندان را در این اقوام بررسـی نمود. نتایج این پژوهش نشان داد تفاوت زیادی بین نگرش به سالمندی در دختران و پســران قوم کرد و فارس وجود ندارد؛ با توجه به این نکته که کودکان تحت تأثیر محیط یکسـانی هسـتند، این نتیجه دور از ذهن نبود. نتایج این پژوهش با نتایج تحقیقات لی (۱۲) که بیانگر تفاوت در نگرش به ســـالمندی در کودکان براســـاس محیط و نحوه زندگی آنان بود؛ همچنین کامینگ و همکاران (۱۴) که نشان دادند تفاوت در نگرش به سالمندی در کودکان براساس سطح سواد والدین و شرایط اقتصادی اجتماعی آنان اسـت، همسـو با این مطالعه اسـت. با توجه به این نکته که در تحقیق لی (۱۲)، نگرش مثبت افراد به ســـالمندی، به‌علت فرهنگ جمع‌گرا بودن در جامعهٔ مورد تحقیق بوده است، پیشنهاد این پژوهش برای ایجاد امکانات جهت حضـور سـالمند در خانواده یا در کنار همسر را تأیید می‌نماید.

با توجه به این نکته که نتایج این تحقیق نشـان داد نگرش به سـالمندی در کودکان بلوچ نگرشی کاملاً منفی است، می‌توان به این نتیجه رسید که برای بهبود وضـعیت سـالمندان باید مشـکلات معیشـتی آن‌ها را با افزایش حقوق بازنشســـتگی و دادن امکانات ویژه مانند بیمارســـتان خاص ســـالمندان فراهم نمود. همچنین امکاناتی جهت نگهداری ســـالمندان در منزل باید فراهم شـــود یا اگر ســـالمند توانایی زندگی مستقل را دارد، در این صورت فرهنگ‌سازی جهت ازدواج سالمندان در جامعه باید انجام شـود تا ازدواج در سـالمندی تابو نباشـد. اگر هم ســـالمند توانایی زندگی مســـتقل را ندارد، باید آموزش‌های لازم به خانواده‌ها برای آشنایی با روان‌شناسی سالمندی صورت گیرد تا افراد خانواده، شیوهٔ تعامل مؤثر با این عزیزان را بدانند.

ادراک از فرایند ســـالمندی و نگرش افراد به آن که اســـاس پژوهش حاضـر بود، در همهٔ فرهنگ‌ها یکسـان نیسـت یا در درون هر کدام از کشـورها شـواهدی وجود دارد (۴) که نشـان می‌دهد تحول اجتماعی اقتصادی، ارزش‌ها و باورهای فرهنگی در تفاوت‌های بین فرهنگی در نگرش بـه ســـالمنـدی نقش دارنـد. اســـاس تبیین این پژوهش چندفرهنگی‌بودن ایران و تنوع قومی و زبانی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های شاخص آن بود.

۵ نتیجه‌گیری

براساس نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت نگرش به سالمندی به مفهوم تعلق گروهی یعنی همبستگی فرد با گروه که در ایجاد نگرش‌های او تأثیر حتمی دارد، وابسته است. فرد برای حفظ نگرش‌های خود به حمایت‌های دیگران نیازمند است. نگرش‌ها نیز مانند شناخت‌ها «انتخابی» هستند.

۶ تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از رسالهٔ دکترای نویسندهٔ اول در دانشگاه شهید بهشتی تهران است. بدین‌وسیله از اساتید و کارکنان این دانشگاه و تمامی افراد شرکت‌کننده که با شکیبایی در این پژوهش همکاری کرده‌اند، قدردانی می‌شود. این مطالعه بدون حمایت مالی هیچ‌گونه سازمانی انجام شده است و تمامی یافته‌های آن به‌طور دقیق و شفاف ارائه گردیده است، بنابراین هیچ‌گونه تعارض منافع وجود نداشته است.

References

1. Cuddy AJ, Norton MI, Fiske ST. This old stereotype: The pervasiveness and persistence of the elderly stereotype. Journal of social issues. 2005 Jun;61(2):267-85. https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2005.00405.x
2. Soleimaninejad A, Abolfathi Momtaz Y, Taheri Tanjani P. The Relationship between Gender and Attitudes Toward Older Adults among Medical Science Students of Tehran City University. JNKUMS. 2018; 10 (3): 21-8. [Persian] http://journal.nkums.ac.ir/article-1-1583-fa.html
3. Lazarus RS. Charted Terrain of Emotion. The New York Times. 2002;(section B):10.
4. Gonzales E, Morrow-Howell N, Gilbert P. Changing medical students' attitudes toward older adults. Gerontology & Geriatrics Education. 2010 Aug 26;31(3):220-34. https://doi.org/10.1080/02701960.2010.503128
5. Mohammadi MM, Esmaeilivand M. Attitudes toward Caring of the Elderly from the Perspective of

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]

Nursing and Midwifery Students in Kermanshah Province in 2015. Salmand: Iranian Journal of Ageing. 2017; 11 (4) :476-483. [Persian] http://salmandj.uswr.ac.ir/article-1-1001-fa.html
6. Samra R, Griffiths A, Cox T, Conroy S, Knight A. Changes in medical student and doctor attitudes toward older adults after an intervention: a systematic review. Journal of the American Geriatrics Society. 2013 Jul;61(7):1188-96. https://doi.org/10.1111/jgs.12312
7. Dionigi RA. Stereotypes of aging: Their effects on the health of older adults. Journal of Geriatrics. 2015. https://doi.org/10.1155/2015/954027
8. Courtney M, Tong S, Walsh A. Older patients in the acute care setting: rural and metropolitan nurses'knowledge, attitudes and practices. Australian Journal of Rural Health. 2000 Apr;8(2):94-102. https://doi.org/10.1046/j.1440-1584.2000.00256.x
9. Rejeh N, Heravi-Karimooi M, Foroughan M, Nikkhah M, Bagheri A. The Persian version of Attitudes to Ageing Questionnaire (AAQ): a validation study. Payesh. 2016; 15 (5):567-578. [Persian] http://payeshjournal.ir/article-1-157-fa.html
10. Adib-Hajbaghery M, Akbari H. The severity of old age disability and its related factors. Feyz. 2009; 13 (3) :225-234. http://feyz.kaums.ac.ir/article-1-788-en.html
11. Sanagoo A, Bazyar A, Chehrehgosha M, Gharanjic S, Noroozi M, Pakravan Far S. People attitude toward elderly in Golestan province, 2009. JGBFNM. 2012;8(2):24-9.
12. Lai DW. Attitude toward aging of older Chinese: An international comparison. International Journal of Sociology of the Family. 2007;33(1):79-94.
13. Lord SR, Castell S. Physical activity program for older persons: effect on balance, strength, neuromuscular control, and reaction time. Archives of physical medicine and rehabilitation. 1994 Jun 1;75(6):648-52. https://doi.org/10.1016/0003-9993(94)90187-2
14. Cumming RG, Salkeld G, Thomas M, Szonyi G. Prospective study of the impact of fear of falling on activities of daily living, SF-36 scores, and nursing home admission. The Journals of Gerontology Series A: Biological Sciences and Medical Sciences. 2000 May 1;55(5):M299-305. https://doi.org/10.1093/gerona/55.5.M299
15. Morris KS, McAuley E, Motl RW. Self-efficacy and environmental correlates of physical activity among older women and women with multiple sclerosis. Health education research. 2008 Aug 1;23(4):744-52. https://doi.org/10.1093/her/cym067
16. Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of the Greek nursing students towards older people. Nurse education today. 2009 Aug 1;29(6):617-22. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.01.011
17. Wolff JK, Warner LM, Ziegelmann JP, Wurm S. What do targeting positive views on ageing add to a physical activity intervention in older adults? Results from a randomised controlled trial. Psychology & Health. 2014 Aug 3;29(8):915-32. https://doi.org/10.1080/08870446.2014.896464
18. Shibani Tazraji F. A Transformational Study: An Attitude to Aging in Iranian Ethnicities [Doctoral thesis]. [Tehran, Iran]: Shahid Beheshti University of Tehran; 2016. [Persian]

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1398.9.0.116.8]